

Monumentnummer*: 531092

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 31 augustus 2012
Kadaster deel/nr 82760/185

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Vechten Bunnik Utrecht

Locatiennaam Locatieomschrijving
Vechten tussen Rijnauwen en Vechten

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Bunnik	B			938
Bunnik	D			84

Omschrijving**

Cluster 41.

Inleiding

SCHERFVRIJE SCHUILPLAATSEN TYPE 1916 / I (A1) als onderdelen van lineaire en accesverdediging op basis van loopgravenstelsels, gedekte wegen en dergelijke. Binnen de 'Tussenstelling Rijnauwen-Vechten' liggen twee schuilplaatsen van het type 1916/I. Eén schuilplaats ligt westelijk van de Rhijnauwenselaan, niet ver van de direct aan deze weg grenzende groepsschuilplaats type 1918 / I. De andere ligt ten zuiden van de autosnelweg A 12, noordelijk van het Fort bij Vechten. Schuilplaatsen type 1916 / I en 1916 / II zijn volgens min of meer uniform of standaardontwerp in 1916 en 1917 op meerdere plaatsen in de Nieuwe Hollandse Waterlinie gebouwd. Er zijn verder onder meer exemplaren bij Fort Vuren en bij de Batterij onder Brakel. De als monolithische, cilindrische betonnen constructies uitgevoerde schuilplaatsen maakten deel uit van betonexperimenten van de Genie. Dergelijke betonnen schuilplaatsen waren gewoonlijk geïntegreerd in loopgraven, aan de keelzijde van de dekking. De gesloten voorzijde of frontzijde van de schuilplaatsen was gedekt door een grind- of puinkist, of door aardwerken die deel uitmaakten van een dijk, een glacis ter bescherming van de loopgraaf of een gedekte weg. Deze puin-, grind- of aardwerken zijn soms niet meer aanwezig of nog slechts met moeite herkenbaar, terwijl ook de sporen van de aarden loopgraven meestal voor een groot deel zijn uitgewist. Het type 1916 / I (ook

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

wel type 1917 genoemd) bleek bij proefnemingen erg kwetsbaar te zijn. Het type is vrij zeldzaam, ook in de dubbele uitvoering 1916 / II, die twee ingangen kent en ongeveer 6 meter lang is.

Omschrijving

SCHERFVRIJE SCHUILPLAATSEN TYPE 1916 / I (A1) zijn éénlaagse, in gewapend beton uitgevoerde, scherfvrije, militaire onderkomsen, die beschutting konden bieden aan 4 manschappen infanterie / artillerie. De schuilplaatsen 1916 / I zijn gebouwd op een rechthoekig grondplan van ongeveer 3,50 x 1,50 x 1,50 m (b x d x h), maar daarbij uitgevoerd volgens ongeveer achtkantig cilindrisch model dat afketsen van scherven moest bevorderen. De lange gevels, het dak en de buitenzijde van de vloer vertonen dan ook een stompe knik over de volle lengte. De beide blinde zijgevels zijn verticaal uitgevoerd. De schuilplaatsen Type 1916 / I zijn als monolithische betonnen werken geconstrueerd en waren via een toegangsopening, centraal aan de loopgraafzijde of keelzijde, toegankelijk. De scherfvrije schuilplaatsen type 1916 / I liggen door effening van de bodem voor het grootste deel ondergronds en zijn meestal dichtgezet door middel van metselwerk of beton, maar in enkele gevallen zijn ze nog open of opnieuw geopend. De thans enkele tientallen centimeters boven terreinniveau gelegen en maar ten dele zichtbare toegangen zijn omgeven door verticale, rechthoekige verdikte betonnen omlijstingen. De schuilplaatsen waren afsluitbaar door middel van ijzeren luiken, maar deze zijn niet meer aanwezig.

Waardering

De SCHERFVRIJE SCHUILPLAATSEN TYPE 1916 / I (A1) van de Tussenstelling Rijnauwen-Vechten zijn van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdelen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar versterkt en verbeterd.

* Krijgshistorische waarden als onderdeel van een aaneengesloten militaire verdedigingslinie tussen de voormalige Zuiderzee en de Biesbosch. Deze bestond hoofdzakelijk uit een samenhangend systeem van inundatievelden en bijbehorende inundatiemiddelen en van schootsvelden. Dit systeem werd aangevuld met diverse, uit verschillende perioden daterende typen gebouwde of aangelegde (verdedigings)werken die dienden tot of bijdroegen aan afsluiting van niet te inunderen terreinen of andere accessen.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de en 20ste eeuw), b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (20ste eeuw) c. het systeem van 'levende' veldversterking in de diepte (20ste eeuw)

Het betreft hier onderdelen van omstreeks 1916, namelijk voorbeelden van scherfvrije, betonnen schuilplaatsen, die tevens als betonexperimenten te boek staan.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex en in het bijzonder als een met loopgravenstelsels samenhangend relict.

* De onderdelen zijn representatief (karakteristiek) omdat ze herkenbaar als onderdelen van een gedeconcentreerde verdedigingslijn zijn toegevoegd aan het bestaande fortificatiestelsel en vertegenwoordigen een tamelijk grote zeldzaamheidswaarde.

* De onderdelen zijn tamelijk gaaf bewaard en laten zich als gebouwde onderdelen nog goed in het veld herkennen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Kazemat (B)

Functie

Kazemat (B10)